

Representantforslag 85 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden

Dokument 8:85 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å øke kompetansen i barnevernet

Til Stortinget

Bakgrunn

Behov: Et godt faglig barnevern

For forslagsstillerne er det både viktig og riktig at det politisk signaliseres at foreldre skal ha lov til å oppdra barna sine på forskjellige måter. Det er mange ulike måter å vokse opp på som gir barn en grunnleggende trygghet på seg selv. Samtidig er det, etter forslagsstillerne syn, et offentlig ansvar å påse at barn ikke lider eller blir utsatt for omsorgssvikt. Barnevernet er derfor en svært viktig aktør for å sikre at alle barn får en trygg oppvekst. Samtidig må det være et absolutt krav at det offentlige kan ivareta de oppgavene de påtar seg på en skikkelig måte. Det betyr at det skal utvises et godt faglig barnvern for å trygge rettssikkerheten til mange ulike familieformer i ulike kulturer.

Forslagsstillerne viser til formålet med lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) som er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Loven skal også bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Forslagsstillerne mener vi har et barnevern med store utfordringer og at tiden er inne for å sette i verk sterkere virkemidler for å få et bedre barnevern. Det er forslagsstillerne syn at vi ikke trenger, eller har tid til, flere ekspertutvalg eller barnevernspanel før det iverksettes tiltak. Forslagsstillerne ønsker flere ulike tiltak; det må satses på mer forsk-

ning, barnevernsutdanningene (sosionom og barnevernspedagog) må bedres, etter- og videreutdanningsmulighetene må styrkes, og fagkompetansen må tilbakeføres fra staten til kommunen. Forslagsstillerne viser til Dokument 8:18 S (2009–2010) om å overføre oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetatens regionkontorer til den kommunale barnevernstjeneste, som ble behandlet av Stortinget 11. mars 2010. I dokumentet tar forslagsstillerne til orde for sterkere kommuner med styrket barnevernstjeneste. Forslagsstillerne mener en slik omorganisering ville gitt et bedre barnevern. I tillegg til en slik omorganisering mener forslagsstillerne at kompetansen i den kommunale barnevernstjenesten bør styrkes og det må gjøres mer attraktivt å jobbe i kommunene. Skal målet være å øke kompetansen i det kommunale barnevernet, må en både se på lønnsincentiver og arbeidsforhold. Gjennomføres alle disse reformene, mener forslagsstillerne at det blir et bedre barnevern som er bedre rustet til å sikre at alle barn får en trygg oppvekst.

Forslagsstillerne mener at hovedutfordringen for barnevernet i dag ikke først og fremst handler om politisk vilje eller økonomiske ressurser. Det er den faglige kompetansen i barnevernet og utdanningsinstitusjonene, forskningen, samordning av forskning og organiseringen av barnevernet som synes mangelfull. Når en barnvernskonsulent har et så stort ansvar, mener forslagsstillerne at kompetansen må økes med hensyn til arbeidsoppgavene.

Forslagsstillerne mener at tidlig innsats kan være avgjørende for å hindre at barn får store personlige problemer, og i verste fall utvikler en løpebane med vold, kriminalitet, rus og psykisk og somatisk sykdom. Det er dokumentert at mange av de barna som barnevernstjenesten iverksetter tiltak overfor har, eller utvikler, store psykiske lidelser, har lavere utdanning, havner lettere på sosial trygd, blir tidlig uføre

og er overrepresentert med hensyn til dødelighetsrate sammenliknet med andre. Omkostningene for barnet, familien og samfunnet er store. Derfor er det helt nødvendig med et bedre fungerende barnevern enn det som fins i dag.

Få fagkompetansen tilbake til kommunene

Barnevernet er et komplekst saksfelt. Det krever høy faglighet, god modenhet, og helhetsforståelse for å se barnets totale situasjon i nåtid og fremover, ofte i flere år, og ut fra det velge det rette tiltaket til rett tid. Det er derfor, etter forslagsstillerne syn, viktig at fagkompetansen sikres i den kommunale barnevernstjenesten. Forslagsstillerne mener FAFOs rapport 2009:41 gir grunn til bekymring. 1. januar 2004 overtok Statens barnevern og familievern (SBF) ansvaret for barnevernet og familievern fra fylkeskommunene. I juli samme år ble Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen (BUFA) slått sammen med SBF til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). En viktig grunn til å gjennomføre denne barnevernsreformen var ønsket om et mer likeverdig tilbud for barnevernsbarn over hele landet. Forslagsstillerne mener derfor at intensjonen om at reformen skulle styrke barnevernet var god, men at det har vist seg at reformen har fått mange uheldige og utilsiktede virkninger. Det meldes om at fagkompetansen flytter seg fra kommunene til staten, at ansatte i staten overprøver faglige vurderinger i kommunene, uklare arbeidsforhold og at uforholdsmessig mye ressurser brukes på byråkrati. Når det er administrasjonen som vokser og ikke kapasiteten til å jobbe faglig, er det et alvorlig tegn på at reformen ikke fungerer etter hensikten.

Forslagsstillerne viser til at hver tredje kommune i dag har mindre enn to årsverk i barnevernstjenesten. Forslagsstillerne er bekymret over dette. Det faglige skjønnet er barnevernets viktigste ressurs, men med mindre enn to ansatte er det vanskelig å bygge opp et godt fagmiljø. Forslagsstillerne mener små forhold kan føre til at profesjonaliteten og objektiviteten blir svekket på grunn av nærheten til miljø og innbyggere, slik man har sett eksempel på i media i flere barnevernssaker.

Forslagsstillerne viser videre til at det i dag ikke foreligger klare regler for hva en undersøkelsessak etter lov om barneverntjenester skal inneholde og hvordan denne skal gjennomføres. Etter forslagsstillerne syn trengs klarere regler på dette området. Blant annet mener forslagsstillerne at det burde være et krav om å treffe og vurdere barnet som undersøkelsen er iverksatt rundt.

Barnevernet i kommunene som attraktiv arbeidsplass

Det er etter forslagsstillerne syn helt nødvendig å se på ulike tiltak og virkemidler for å gjøre det mer

attraktivt å jobbe i barnevernet. I dag er det mye gjennomtrekk i barnevernstjenesten, noe som medfører manglende kontinuitet, og som igjen hindrer oppbygging av sterke fagmiljøer. Mange nyansatte truer rettssikkerheten til barna ved at risikoen for feilvurderinger øker, noe som kan få fatale konsekvenser for barnet. Det må derfor bygges opp sterke fagmiljøer i kommunene, som kan komme tidlig inn med riktig tiltak for å snu en negativ utvikling.

Forslagsstillerne har fått tilbakemeldinger på at ansatte i kommunal barnevernstjeneste har dårligere arbeidsbetingelser enn statlige ansatte. Et viktig tiltak for å stanse fagflukten fra kommunen til staten må derfor være å ha et så lite sprik som mulig i lønn og faglige utviklingsmuligheter mellom kommunalt og statlig nivå, slik at begge nivåer i barnevernet oppleves som likeverdige. Kompetanse henger ofte sammen med lønn. Kompetanseheving i kommunene vil derfor kunne minske lønnsforskjellene mellom stat og kommune. Forslagsstillerne mener at barnevernet kan bli en mer attraktiv arbeidsplass gjennom lønnsincentiver og faglige utviklingsmuligheter. Forslagsstillerne mener derfor det bør innføres en kompetansepott som kommunalt ansatte kan søke penger fra til kompetansehevinge kurs og videreutdanning.

Forslagsstillerne mener også at flere fagprofesjoner kan gjøre en viktig jobb sammen med sosionomer og barnvernspedagoger i den kommunale barnvernstjenesten. Forslagsstillerne er kjent med at det jobber mange ulike profesjoner i det statlige barnevernet, blant annet leger, jurister og psykologer. Forslagsstillerne mener et viktig tiltak for å gjøre den kommunale barnevernstjenesten mer attraktiv er å ansette flere fagprofesjoner. Både spesialpedagoger, psykologer og jurister har kompetanse som kan være verdifull i et barnevernsfaglig team. Tverrfaglige dynamiske fagteam vil både gjøre arbeidsplassen mer attraktiv og vil kunne føre til bedre barnevernstiltak overfor den enkelte.

Heve kvaliteten i barnevernsutdanningen

I barnevernstjenesten jobber det flest sosionomer og barnevernspedagoger. Disse refereres til som barnevernsutdanninger. Våren 2008 kartla Barne- og likestillingsdepartementet studietilbudet ved både sosionomutdanningen og barnevernspedagogutdanningen. Kartleggingen bygde på en tidligere upublisert kartlegging av barnevernsutdanningenes studieopplegg, foretatt av NOVA i 2006 på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet. Kartleggingsundersøkelsen til NOVA viste store variasjoner mellom barnevernsutdanningene når det gjaldt faglig innhold/kjernepensum, undervisningsopplegg, vektning av ulike fagområder og praksisopplæring. Noen av funnene er alvorlige, blant annet ga åtte av elleve fagplaner fra barnvernspedagogutdanningen, og hele ti av elleve fagplaner fra sosionomutdanningen, inntrykk av

vesentlige mangler vedrørende pensum på flere områder. Det gjaldt hovedsakelig omsorgssvikt, hvor det enten var for lite litteratur om temaet eller at det manglet pensum på vold/seksuelle overgrep mot barn. Barne- og likestillingsdepartementet konkluderer selv med at barnevernsutdanningenes (sosionom- og barnvernspedagogutdanningen) fagplaner samlet sett gir inntrykk av at enkelte av studiene har vesentlige mangler på områder knyttet til barnevernets praksisfelt. Forslagsstillerne er bekymret over disse funnene og mener det er nødvendig å styrke barnevernsutdanningene. Den faglige kvaliteten i utdanningene må økes, og det må være mulig å øke sin kompetanse gjennom påbyggingsstudier. Barnevernsarbeidere må gis muligheter til videreutdanning og kursvirksomhet som kan heve den faglige kompetansen. Forslagsstillerne mener en mastergrad bør verdsettes lønsmessig og at en bør vurdere å få flere stillingsbetegnelser i barnevernstjenesten. Det kan også etter forslagsstillernes syn være hensiktsmessig å innføre en turnusordning, eller velfungerende fadderordninger, for å lette overgangen fra utdanning til praksis. Det vil gi nyutdannede en systematisk oppfølging og legge til rette for trygghet i yrkesutøvelsen. Det vil også trygge rettssikkerheten til barn og foreldre som trenger hjelp fra barnevernstjenesten.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å heve kvaliteten i sosionom- og barnvernspedagogutdanningen.
2. Stortinget ber regjeringen innføre en kompetansepott for barnevernets førstelinjetjeneste som det kan søkes penger fra til kompetansehevende kurs og videreutdanning.
3. Stortinget ber regjeringen stanse fagflukten fra kommunaltjenesten til statlig nivå gjennom å samordne lønnsnivået mellom statlig og kommunalt barnevern.
4. Stortinget ber regjeringen lage incentiver for et mer lønnsdifferensiert system som også motiverer flere med høyere utdanning, som psykologer, jurister, spesialpedagoger og sosionomer og barnvernspedagoger med tilleggstudanning, til å arbeide i barnevernet.
5. Stortinget ber regjeringen tydeliggjøre og konkretisere overfor barnevernet hva en melding og undersøkelse etter lov om barneverntjenester § 4-2 og § 4-3 skal inneholde.

9. februar 2011

